

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

ІННОВАТИКА У ВИХОВАННІ

Збірник наукових праць

Випуск 17

Засновано у 2015 році

Рівне – 2023

УДК 37 : 005.591.61 -66
ББК 74.200

Інноватика у вихованні: зб. наук. пр. Вип. 17. / М-во освіти і науки України, Рівнен. держ. гуманіт.ун-т; упоряд.:О. Б. Петренко; ред. кол.: О. Б. Петренко, Н. Б. Грицай, Т. С. Ціпан та ін. Рівне: РДГУ, 2023. 383 с.

До збірника увійшли наукові праці з теорії і методики освіти та виховання. У наукових розвідках представлено різновекторність сучасних підходів до змісту, форм і технологій освітнього процесу, починаючи від дошкільця і завершуючи вищою школою.

Редакційна колегія

Головний редактор: **Петренко Оксана Борисівна**, доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Заступник головного редактора: **Грицай Наталя Богданівна**, доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри природничих наук з методиками навчання Рівненського державного гуманітарного університету;

Відповідальний секретар: **Ціпан Тетяна Степанівна**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету.

Члени редакційної ради:

Сухомлинська О. В., доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, головний науковий співробітник відділу педагогічного джерелознавства та біографістики Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського;

Павелків Р. В., доктор психологічних наук, професор, перший проректор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету;

Федяєва В. Л., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, психології й освітнього менеджменту імені проф. С. Петухова Херсонського державного університету.

Члени редколегії:

Androszczuk Irena (Андрощук І. М.), доктор габлітований, професор, професор кафедри Педагогіки праці та андрагогіки Академії педагогіки спеціальної імені Марії Гжегожевської у Варшаві (Республіка Польща);

Безкоровайна О. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри міжкультурної комунікації, теорії, історії та методики викладання зарубіжної літератури Рівненського державного гуманітарного університету;

Вихрущ А. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри української мови Тернопільського національного медичного університету ім. І. Я. Горбачевського;

Дичківська І. М., доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри дошкільньої педагогіки і психології та спеціальної освіти імені проф. Т. І. Поніманської Рівненського державного гуманітарного університету;

Кобилянський О. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри безпеки життєдіяльності Вінницького національного технічного університету;

Ковальчук О. С., доктор педагогічних наук, професор, провідний науковий співробітник Національного університету харчових технологій;

Кравченко О. О., доктор педагогічних наук, професор, декан факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Мельничук І. М., доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри педагогіки вищої школи та суспільних дисциплін Тернопільського державного медичного університету ім. І. Я. Горбачевського;

Павелків К. М., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземних мов Рівненського державного гуманітарного університету;

Пелех Ю. В., доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної та навчально-методичної роботи, завідувач кафедри педагогіки, освітнього менеджменту та соціальної роботи Рівненського державного гуманітарного університету;

Pobirchenko Natalia (Побірченко Н. С.), доктор габілітований, професор, професор надзвичайний на факультеті суспільних та гуманітарних наук Державного вищого навчального закладу імені Вітелона в Легніці (Республіка Польща);

Пустовіт Г. П., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри методики викладання і змісту освіти Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти;

Савчук Б. П., доктор історичних наук, професор, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту ім. Б. Ступарика Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника;

Sieradzka-Baziur Bożena (Сєрадзька-Базюр Б.), доктор габілітований, професор, проректор з наукової роботи і освітніх програм, Академія «Гнґатіанум» у м. Кракові (Республіка Польща);

Сойчук Р. Л., доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри педагогіки початкової, інклюзивної та вищої освіти Рівненського державного гуманітарного університету;

SirojC Zdzislaw (Сіройц Здзіслав), доктор габілітований соціальних наук в галузі педагогіка, професор, професор кафедри педагогіки Інституту педагогіки і психології Вищої школи менеджменту у Варшаві (Республіка Польща);

Баліка Л. М., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Skubisz Jolanta (Скубіш Йоланта), кандидат соціальних наук в галузі педагогіки, ад'юнкт відділу педагогіки і психології Академії гуманітарно-економічної в м. Лодзь, член групи соціальної педагогіки в Комітеті педагогічних наук Польської академії наук у Варшаві (Республіка Польща);

Остапчук Н. О., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри інформаційно-комунікаційних технологій та методики викладання інформатики Рівненського державного гуманітарного університету;

Петренко С. В., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри інформаційних технологій та моделювання Рівненського державного гуманітарного університету;

Шадюк О. І., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної педагогіки і психології та спеціальної освіти імені проф. Т. І. Поніманської Рівненського державного гуманітарного університету.

Свідчення про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації КВ № 21161-10961Р.

Наказом Міністерства освіти і науки України № 409 від 17.03.2020 р. збірник наукових праць РДГУ «Інноватика у вихованні» включений до Переліку наукових фахових видань України у категорію «Б» у галузі педагогічних наук (спеціальності – 011, 014, 015).

Фаховий збірник наукових праць РДГУ «Інноватика у вихованні» індексується міжнародною наукометричною базою даних Index Copernicus International:
<https://journals.indexcopernicus.com/search/details?id=48435>

Упорядники: проф. Петренко О. Б., доц. Ціпан Т. С., доц. Баліка Л. М., Бабяр А. А.
Науково-бібліографічне редагування: наукова бібліотека РДГУ.
Друкується за рішенням Вченої ради РДГУ (протокол № 6 від 25 травня 2023 р.)

Редакційна колегія не завжди поділяє точку зору авторів.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2023

ЗМІСТ

Rudenko W., Rudenko N. Problem w badaniach pedagogicznych – analiza metodologiczna.....	7
Виткалов С. Особливості комунікативної взаємодії диригента та учасників оркестрового колективу.....	18
Дичківська І. Використання зарубіжних інноваційних практик у побудові простору шкільного приміщення початкової школи України.....	27
Коляда Н. Педагогічна біографіка як предмет наукових досліджень: поняттєво-термінологічні аспекти.....	38
Лодатко Є. Майбутньому вчителю початкової школи про виховний потенціал навчання математики.....	48
Mikhno O. Foreign biographical dictionaries of educators: creation concepts and content features.....	68
Mykhalchuk N., Ivashkevych E., Kvasnetska N., Gron L. Innovative ways of solving a problem of using mnemonics strategies to improve primary stage pupils' EFL vocabulary learning.....	79
Петренко О., Баліка Л., Бричок С., Гудовсек О. Роль дисципліни «Технологія та організація наукових досліджень в освіті» у підготовці майбутніх магістрів початкової освіти.....	91
Потапчук Т. Особливості професійної діяльності майбутнього диригента оркестрового колективу.....	103
Романюк С., Мафтин Л. Національно-патріотичне виховання в умовах викликів сучасності.....	112
Руденко Н., Руденко В. Статеві відмінності психологічної сепарації у старших підлітків.....	122
Шарата Н. Виховна робота у Миколаївському національному аграрному університеті під час війни.....	132
Баліка Л., Філоненко Р. Створення сучасного освітнього простору у закладах загальної середньої освіти на основі педагогіки Реджо Емілія.....	141
Бісовецька Л., Верхова І. Виховний потенціал волонтерської діяльності ліцеестів.....	152
Боровець О. Облаштування безбар'єрного простору класної кімнати початкової школи України в умовах інклюзивного навчання.....	162
Вашак О., Манжелій Н., Фазан Т. Використання інформаційно-комунікаційних технологій як засобу національного виховання дітей дошкільного віку.....	172

Ветрова І., Потапчук С., Верьовкіна О. Проблема формування вміння планувати урок англійської мови.....	183
Горобець І. Інформаційно-комунікаційна компетентність керівника закладу вищої освіти.....	195
Губіна А., Мартинюк А., Герасимчук Г. Технологія перевернутого навчання у практиці вивчення іноземної мови у технічному ЗВО.....	202
Kishchenko N., Dunaievska O. Methodology of teaching emotionally colored metaphors in song discourse.....	211
Максимчук Т., Пантелєєв В. Предметно-мовно інтегроване навчання (CLIL) на заняттях біології і екології як метод підвищення мотивації до вивчення іноземної мови.....	217
Мороз Л., Ковалюк В., Масло І. Використання мобільних додатків у процесі вивчення англійської мови.....	224
Павелків О. Навчальна дисципліна «Інноваційні підходи до навчання математики» у структурі підготовки магістрів спеціальності 014 Середня освіта (Математика).....	231
Перішко І., Білоус Т., Верьовкіна О. Особливості навчання говорінню англійською мовою у закладах вищої освіти.....	241
Пилипюк Л. Студентоцентроване навчання на заняттях з іноземної мови за професійним спрямуванням.....	248
Романюк С., Трофімчук В. Процес організації заняття іноземної мови у закладах вищої освіти методом навчальних станцій.....	255
Синіцька Н. Особливості використання інтерактивних методів в процесі навчання математики.....	263
Сілков В., Сілкова Е. Застосування ігрових технологій у процесі вивчення нумерації чисел першого десятка під час дистанційного навчання.....	271
Стельмашук Ж. Педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів початкових класів до вирішення педагогічних ситуацій та задач в освітньому процесі НУШ.....	280
Стрижаков А. Організаційні впливи та соціалізація.....	288
Сухомлинська Л. Лист як форма звертання до читача в педагогічних працях В. Сухомлинського.....	297
Ткаченко В., Комар І. Роль трансференції у вивченні граматики англійської мови.....	305
Ціпан Т. Технології виховання в НУШ: музейна педагогіка.....	312
Шалівська Ю. Дефініція і сутнісне наповнення поняття «формування комунікативної культури майбутнього фахівця» у різних галузях і спеціальностях.....	322

Шурин О., Симонович Н. Теоретико-методичні основи педагогічної творчості в професійній підготовці майбутніх педагогів.....	334
---	------------

Доробки молодих науковців

Голя Г. Досвід Луцького педагогічного училища у підготовці вчителів Волині (1944-1952).....	341
--	------------

Коняхін Ю. Міжнародна академічна мобільність в закладах фахової передвищої освіти.....	349
---	------------

Мельникович Г. Роль дитячої української художньої літератури у вихованні духовності здобувачів освіти старшого підліткового віку.....	357
--	------------

Шамсутдинова М.-С. Аксіологічна парадигма підготовки майбутніх фахівців з іноземної мови.....	368
--	------------

Стельмашук Жанна

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії і методики виховання
Рівненського державного гуманітарного університету,
м. Рівне, Україна
ORCID: 0000-0003-2368-4209,
e-mail: zhanna.stelmashuk@rshu.edu.ua

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО ВИРІШЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ СИТУАЦІЙ ТА ЗАДАЧ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ НУШ

Анотація. У статті на основі здійсненого теоретичного аналізу розглянуто сутність понять «педагогічна ситуація» та «педагогічна задача».

Встановлено, що педагогічна ситуація у цілому трактується в наукових джерелах як стан педагогічного процесу, в якому є розбіжність між бажаним і реальним, досягнутим у формуванні особистості. Доведено, що педагогічна задача є результатом усвідомлення суб'єктом виховання в педагогічній ситуації необхідності розробки системи професійних дій і прийняття їх до виконання.

З'ясовано, що готовність майбутнього вчителя початкових класів до вирішення педагогічних ситуацій та задач в освітньому процесі НУШ являє собою інтегровану якість особистості, результат професійної підготовки, що відображає позитивну мотивацію до вирішення педагогічних ситуацій та задач, запас професійних знань, умінь і навичок, практичного досвіду з питань вирішення педагогічних ситуацій та задач, а також наявність особистісних якостей, необхідних для їх розв'язання.

Обґрунтовано педагогічні умови формування готовності майбутнього вчителя початкових класів до вирішення педагогічних ситуацій та задач в освітньому процесі НУШ (умотивоване використання педагогічних ситуацій та задач під час формування фахових компетентностей у майбутніх учителів початкових класів під час освітнього процесу у ЗВО; використання освітнього потенціалу навчальних дисциплін, зокрема «Педагогічної майстерності» для формування готовності до вирішення педагогічних ситуацій і задач у майбутніх учителів початкової школи; упровадження в освітній процес закладу вищої освіти активних форм, методів та засобів формування готовності до вирішення педагогічних ситуацій і задач у майбутніх учителів початкової школи).

Ключові слова: педагогічна ситуація, педагогічна задача, готовність, майбутні учителі початкової школи, вирішення педагогічних ситуацій і задач, педагогічні умови.

Постановка проблеми. Успіх професійної діяльності майбутнього учителя початкових класів значною мірою залежить від здатності ефективно вирішувати педагогічні ситуації та задачі, які є невід'ємною частиною освітнього процесу в НУШ.

Використання педагогічних ситуацій та задач в освітньому процесі ЗВО, уміння їх вирішувати дає змогу підготувати здобувача освіти до виконання своїх професійних обов'язків, виконання трудових функцій, передбачених нормативними актами. Так, у професійному стандарті «Вчитель початкових класів закладу середньої освіти» (2020) однією із здатностей емоційно-етичної компетентності названо «здатність конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу» (2020, с. 17), що буде ускладненим, якщо вчитель неспроможний ефективно вирішувати виникаючі педагогічні ситуації та задачі. Окрім того, вирішення педагогічних ситуацій передбачено складовою III заключного етапу сертифікації вчителів. Відтак, професійна підготовка у закладі вищої освіти повинна передбачати створення відповідних умов для формування такої готовності.

Аналіз останніх досліджень з проблеми. Сутність та класифікації педагогічних ситуацій та задач були та є предметом наукових доробок українських учених Н. Дяченко (2015), В. Каплінського (2015), Л. Мільто (2013), О. Матвієнко (2016), І. Мельникової, Ю. Кравченко (2013), І. Осадченко (2017) та ін.

Н. Дяченко (2015), О. Кіліченко (2014), Л. Мільто (2013), І. Осадченко (2011), О. Печко (2015) та ін. присвятили свої праці дослідженню проблеми підготовки майбутнього педагога до вирішення педагогічних ситуацій і задач. Однак наразі недостатньо дослідженою залишається проблема формування готовності вчителя початкових класів до вирішення педагогічних ситуацій і задач в освітньому процесі НУШ.

Мета статті – обґрунтувати педагогічні умови формування готовності вчителів початкових класів до вирішення педагогічних ситуацій і задач в освітньому процесі НУШ.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз Українського педагогічного енциклопедичного словника (2011, с.424) дав змогу констатувати наявність поняття «ситуація педагогічна» – «стан педагогічного процесу, в якому є розбіжність між бажаним і реальним, досягнутим у формуванні особистості. Ланцюжок ситуацій педагогічних, по-суті, утворює педагогічний процес».

Натомість І. Мельникова та Ю. Кравченко визначили педагогічні ситуації як «неординарні психолого-педагогічні взаємини, що виникають між учителем і учнем або групою учнів, що вимагають від вчителя оперативного творчого рішення» (Мельникова, Кравченко, 2013). Характерною ознакою педагогічної ситуації виступає наявність суперечностей між педагогічною метою та можливостями її досягнення.

Отже, у педагогічних джерелах педагогічні ситуації розглядають як фрагмент педагогічної діяльності, що містить суперечності між досягнутим та бажаним рівнями освіченості й вихованості учнів і дитячого колективу, які

враховує вчитель у виборі способів впливу для стимулювання розвитку особистості.

Про педагогічну задачу можна говорити у тому випадку, коли педагог бачить її, зауважує і ставить завдання вирішити – дати оцінку певному факту, розкрити мотиви поведінки вихователя або вихованця, знайти вихід з тієї чи іншої психологічної ситуації, знайти найбільш правильний підхід до вирішення педагогічної проблеми.

Шляхом узагальнення результатів наукових пошуків у ракурсі предмету дослідження під готовністю майбутніх учителів початкових класів до вирішення педагогічних ситуацій і задач розуміється інтегрована якість особистості, сформована внаслідок професійної підготовки, що відображає позитивну мотивацію до вирішення педагогічних ситуацій та задач, прагнення до фахової самореалізації, підґрунтям яких є запас професійних знань, умінь і навичок, практичного досвіду з питань вирішення педагогічних ситуацій та задач, а також наявність особистісних якостей, необхідних для їх розв'язання, уміння здійснювати самоаналіз результатів педагогічних дій, зіставляючи їх з поставленою педагогічною метою (Пилипюк, 2022, с. 85).

У нашому дослідженні педагогічні умови – це зовнішні та внутрішні обставини, пов'язані з організацією освітнього процесу в університеті, під час якого в здобувачів вищої освіти формуються загальні знання, уміння і навички, без яких неможливе вирішення педагогічних ситуацій та задач у практиці НУШ.

Результати аналізу наукових психолого-педагогічних джерел з питань вирішення педагогічних ситуацій та задач у майбутніх учителів початкової школи, діагностики здобувачів вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта дали нам можливість виділити педагогічні умови, дотримання яких, на нашу думку, сприятиме формуванню у майбутніх учителів початкової школи готовності до вирішення педагогічних ситуацій і задач.

Перша умова – умотивоване використання педагогічних ситуацій та задач під час формування фахових компетентностей у майбутніх учителів початкових класів під час освітнього процесу у ЗВО – передбачає розвиток інтересу здобувачів освіти до майбутньої педагогічної діяльності та мотивації до вирішення педагогічних ситуацій та задач в освітньому процесі НУШ; розуміння значущості та необхідності формування професійних умінь, зокрема умінь ефективного вирішення педагогічних ситуацій та задач.

Оскільки мотиваційна сфера особистості відображає інтерес до певної проблеми, потреби у ній, то необхідно сформувати у майбутніх учителів початкової школи стійкий інтерес до проблеми вирішення педагогічних ситуацій і задач в освітньому процесі НУШ, а також важливо, аби він переріс у потребу та була поставлена чітка мета діяльності.

Науковий пошук дав змогу зробити висновок, що активний інтерес формується в результаті поєднання внутрішньої мотивації, зовнішньої мотивації, та мотивації, пов'язаної з перспективою, а також мінімізації чинників, що знижують рівень мотивації.

Слід пам'ятати, що внутрішня мотивація породжується предметною діяльністю і пов'язана з конкретним змістом діяльності (емоційність, новизна,

динамічність, цікаві методи навчання і т. д.). Тому для формування позитивної мотивації необхідно враховувати індивідуальні особливості та інтереси здобувачів освіти, що у свою чергу, забезпечується видами діяльності та спілкування, які пропонуються викладачем під час занять.

Слід зазначити, що важливу роль у формуванні готовності майбутніх учителів початкових класів до вирішення педагогічних ситуацій та задач в освітньому процесі НУШ мають практично усі навчальні дисципліни, спрямовані на формування фахових компетентностей, як-то: «Загальна психологія», «Вікова психологія», «Теорія і методика виховання» та ін. Вважаємо, що значний потенціал має «Педагогічна майстерність», оскільки педагогічні ситуації та задачі є незамінною частиною та умовою засвоєння кожної теми означеного курсу. Тому до змісту навчальних дисциплін фахової складової доцільно включити відповідні теми та передбачити систему педагогічних ситуацій і задач різних видів, їх аналіз, моделювання та розв'язання. Це є другою педагогічною умовою.

Під час освоєння цих навчальних дисциплін варто взяти до уваги навчально-методичні посібники та статті, автори яких дають теоретичний аналіз проблеми, знайомлять з практикою вирішення педагогічних ситуацій та задач в сучасному освітньому просторі, як-то: «Теорія і практика ситуаційного навчання у підготовці майбутніх учителів початкової школи» (Осадченко, 2011), «Теорія і технологія розв'язання педагогічних задач» (Мільто, 2013), «Розв'язування навчальних ситуацій як спосіб організації професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи» (Кіліченко, 2014), «100 складних ситуацій на уроках та поза уроками: шукаємо рішення» (Каплінський, 2015), «Розв'язання педагогічних ситуацій – і наука і мистецтво» (Осадченко, 2017) та ін.

Для формування кожної зі складових готовності до вирішення педагогічних ситуацій і задач у майбутніх учителів початкової школи доцільним буде застосування як традиційних, так і активних інноваційних форм, методів та засобів, що є третьою виділеною нами умовою.

Варто наголосити на значному потенціалі системи занять, що передбачає застосування лекцій, міні-лекцій, дискусій, дебатів, рефлексії, інтерактивних вправ, рольових ігор, case-study, swot-аналізу тощо.

Особливо важливе значення для формування готовності здобувачів освіти вирішувати педагогічні ситуації мають дискусійні та інтерактивні методи навчання. Значення дискусійних методів (групова дискусія, розгляд педагогічних ситуацій з практики, аналізу ситуацій морального вибору тощо) полягає у тому, що майбутні учителі навчаються чітко виражати свої думки й відстоювати їх в ситуаціях, коли стикаються кілька точок зору, є кілька варіантів вирішення педагогічної ситуації чи задачі.

Дискусії та дебати сприятимуть оволодінню прийомами міжособистісного спілкування, розвивають вербальні та невербальні засоби комунікації, сприяють набуттю умінь конструктивно вирішувати різні педагогічні ситуації та задачі.

Цінним буде моделювання професійних педагогічних ситуацій для відпрацювання у здобувачів освіти здатності практично діяти, застосовувати

індивідуальні техніки і досвід успішних дій у ситуаціях професійної діяльності.

Дослідниця Н. Дяченко зауважує, що застосування «методу конкретних ситуацій може допомогти з однієї сторони описати (чужий) досвід, а з іншого – програти або виробити свій власний. Конкретні ситуації та їх обговорення в аудиторії надають можливість ознайомлення з підходами до розв’язування проблеми з різних позицій – знання справи, досвіду, спостерегань. Необхідним вважається навчитися приймати правильні рішення, що можливе лише за умови великої кількості їх прийняття» (Дяченко, 2015).

У процесі професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів доцільним є застосування банку ситуаційних вправ (завдань), які розглядаються як вирішення: ціннісно-змістових проблем (в основу покладено суперечності між загальнолюдськими цінностями і прагненням до досягнення матеріального благополуччя й суспільного визнання; ціннісно-сміслових конфліктних ситуацій об’єктивної й суб’єктивної реальності, джерелом яких є розмаїття проблем і ситуацій життєдіяльності особистості – освітніх, професійних та ін.; рефлексивних ситуацій, що сприяють усвідомленню особистої відповідальності здобувача освіти за наслідки власних дій і прийнятих рішень; ситуацій, що спрямовуються на виховання в здобувачів освіти професійного такту, регуляцію власного емоційного стану; ситуаційних вправ на прийняття рішення, які спонукають здобувачів освіти поглянути на професійну дилему зсередини, з позиції особи, яка приймає рішення, а не тільки виступати у ролі судді чи критикувати інших (Волкова, 2018, с. 65–66).

Висновки і перспективи подальших розвідок. Отже, врахування обгрунтованих вище педагогічних умов формування готовності вчителя початкових класів до вирішення педагогічних ситуацій і задач в освітньому процесі НУШ сприятиме вирішенню означеної проблеми, однак не вичерпує усіх можливостей щодо розвитку досліджуваного феномену під час професійної підготовки майбутніх педагогів. Перспективи подальших наукових пошуків вбачаємо у дослідженні інноваційних методів формування такої готовності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. (2020). Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти». URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=22469103-4e36-4d41-b1bf-288338b3c7fa&title=RestrProfesiinikhStandartiv> (дата звернення 10.05.2023).

Гончаренко, С. (2011). *Український педагогічний енциклопедичний словник*. 2-ге вид., допов. й виправ. Рівне: Волинські обереги. 552 с.

Мельникова, І., Кравченко, Ю. (2013). *Педагогічні задачі і методика їх розв’язання: навч. посібник*. Ніжин: ПП Лисенко М. М. 174 с.

Пилипюк, Н. (2022). *Сутність та компоненти готовності майбутніх учителів початкових класів до вирішення педагогічних ситуацій та задач в освітньому процесі НУШ*. Професійний розвиток педагога: збірник матеріалів

Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Рівне, 28 квітня 2022 р. Рівне: Рівненський державний гуманітарний університет. СС. 85–86.

Теорія і технологія розв'язання педагогічних задач: навч. посіб. /Л. О. Мільто. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. 156 с.

Каплінський, В. (2015). *100 складних ситуацій на уроках та поза уроками: шукаємо рішення: навч. посіб. для майбут. вчителів*. 6-е вид. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД». 80 с.

Дяченко, Н. (2015). *Формування вмінь розв'язувати педагогічні задачі у майбутніх викладачів педагогіки на магістерському рівні*. Кандидат педагогічних наук. Інститут вищої освіти Національної академії педагогічних наук України.

Кіліченко, О. (2014). Розв'язування навчальних ситуацій як спосіб організації професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. Випуск 51. С. 6–11.

Матвієнко О.(2016). *Педагогічні ситуації та задачі як засіб підготовки до професійної діяльності*. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/10734/Matviienko%20Olena%2C%202016%2C%20%20India.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення: 23.10.2022).

Мельникова, І., Кравченко, Ю. (2013). *Педагогічні задачі і методика їх розв'язання: навч. посібник*. Ніжин : ПП Лисенко М. М. 174 с.

Осадченко, І. (2011). *Теорія і практика ситуаційного навчання у підготовці майбутніх учителів початкової школи : монографія*. Умань : ПП Жовтий. 414с.

Осадченко, І. (2017). Розв'язання педагогічних ситуацій – і наука, і мистецтво. *Учитель початкової школи*. №7. С. 16–21.

Печко, О. (2015). *Формування професійного мислення майбутніх учителів фізичної культури засобами педагогічних ситуацій*. Кандидат педагогічних наук. Чернігівський національний педагогічний університет ім. Т. Г. Шевченка.

Волкова Н. (2018). *Інтерактивні технології навчання у вищій школі: навчально-методичний посібник*. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля. 360 с.

REFERENCES

Ministerstvo rozvytku ekonomiky, torhivli ta silskoho hospodarstva Ukrainy. (2020). *Profesiinyi standart za profesiiamy "Vchytel pochatkovykh klasiv zakladu zahalnoi serednoi osvity"* [Professional Standard for the Profession "Primary School Teacher of a General Secondary Education Institution"]. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=22469103-4e36-4d41-b1bf-288338b3c7fa&title=RestrProfesiinikhStandartiv> (data zvernennia 10.05.2023). [in Ukrainian]

Honcharenko, S. (2011). *Ukrainskyi pedahohichnyi entsyklopedychnyi slovnyk* [Ukrainian Pedagogical Encyclopaedic Dictionary]. 2-he vyd., dopov. y vyprav. Rivne: Volynski oberehy. 552 s. [in Ukrainian]

Melnykova, I., Kravchenko, Iu. (2013). *Pedahohichni zadachi i metodyka yikh rozv'iazannia: navch. Posibnyk* [Pedagogical Problems and Methods of Their Solution: a Textbook]. Nizhyn : PP Lysenko M. M. 174 s. [in Ukrainian]

Pylypiuk, N. (2022). *Sutnist ta komponenty hotovnosti maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasivdo vyrishennia pedahohichnykh sytuatsii ta zadach v osvritnomu protsesi NUSh* [The Essence and Components of Future Primary School Teachers' Readiness to Solve Pedagogical Situations and Tasks in the Educational Process of NUSh]. Profesiinyi rozvytok pedahoha: zbirnyk materialiv Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii, m. Rivne, 28 kvitnia 2022 r. Rivne: Rivnenskyi derzhavnyi humanitarnyi universytet. SS. 85–86. [in Ukrainian]

Teoriia i tekhnolohiia rozviazannia pedahohichnykh zadach: navch. posib. [Theory and Technology of Solving Pedagogical Problems: a Textbook]. /L. O. Milto. Kirovohrad : Imeks-LTD, 2013. 156 s. [in Ukrainian]

Kaplinskyi, V. (2015). *100 skladnykh sytuatsii na urokakh ta poza urokamy: shukaiemo rishennia: navch. posib. dlia maibut. vchyteliv* [100 Difficult Situations in and out of the Classroom: Looking for the Solutions: a Manual for Future Teachers]. 6-e vyd. Vinnytsia: TOV “Nilan-LTD”. 80 s. [in Ukrainian]

Diachenko, N. (2015). *Formuvannia vmin rozviazuvaty pedahohichni zadachi u maibutnikh vykladachiv pedahohiky na mahisterskomu rivni* [Formation of Skills to Solve Pedagogical Problems in Future Teachers of Pedagogy at the Master's Level]. Kandydat pedahohichnykh nauk. Instytut vyshchoi osvity Natsionalnoi akademii pedahohichnykh nauk Ukrainy. [in Ukrainian]

Kilichenko, O. (2014). Rozviazuvannia navchalnykh sytuatsii yak sposib orhanizatsii profesiinoy pidhotovky maibutnikh uchyteliv pochatkovo shkoly [Solving Educational Situations as a Way of Organising Professional Training of Future Primary School Teachers]. *Psykholoho-pedahohichni problemy silskoi shkoly. Vypusk 51.* S. 6–11. [in Ukrainian]

Matviienko O.(2016). *Pedahohichni sytuatsii ta zadachi yak zasib pidhotovky do profesiinoy diialnosti* [Pedagogical situations and tasks as a means of preparation for professional activity]. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/10734/Matviienko%20Olena%2C%202016%2C%20%20India.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (data zvernennia: 23.10.2022). [in Ukrainian]

Melnykova, I., Kravchenko, Yu. (2013). *Pedahohichni zadachi i metodyka yikh rozviazannia: navch. Posibnyk* [Pedagogical Problems and Methods of Their Solution: a Textbook]. Nizhyn : PP Lysenko M. M. 174 s. [in Ukrainian]

Osadchenko, I. (2011). *Teoriia i praktyka sytuatsiinoho navchannia u pidhotovtsi maibutnikh uchyteliv pochatkovo shkoly : monohrafiia* [Theory and Practice of Situational Learning in the Training of Future Primary School Teachers: a Monograph]. Uman : PP Zhovtyi. 414 s. [in Ukrainian]

Osadchenko, I. (2017). Rozviazannia pedahohichnykh sytuatsii – i nauka, i mystetstvo [Solving Pedagogical Situations - a Science and an Art]. *Uchytel pochatkovo shkoly.* No7. S. 16–21. [in Ukrainian]

Pechko, O. (2015). *Formuvannia profesiinoho myslennia maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury zasobamy pedahohichnykh sytuatsii. Kandydat pedahohichnykh nauk* [Formation of Professional Thinking of Future Physical Education Teachers by Means of Pedagogical Situations]. Chernihivskyi natsionalnyi pedahohichnyi universytet im. T. H. Shevchenka. [in Ukrainian]

Volkova N. (2018). *Interaktyvni tekhnolohii navchannia u vyshchii shkoli: navchalno-metodychnyposibnyk* [Interactive Learning Technologies in Higher

Education: a Study Guide]. Dnipro: Universytet imeni Alfreda Nobelia. 360 s. [in Ukrainian]

**PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR THE FORMATION OF FUTURE
PRIMARY SCHOOL TEACHERS' READINESS TO SOLVE
PEDAGOGICAL SITUATIONS AND PROBLEMS IN THE
EDUCATIONAL PROCESS NUSH**

Zhanna Stelmashuk

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Theory
and Methods of Education,
Rivne State University of Humanities,
Rivne, Ukraine
ORCID: 0000-0003-2368-4209,
e-mail: zhanna.stelmashuk@rshu.edu.ua

Abstract. The article considers the essence of the concepts of “pedagogical situation” and “pedagogical problem” on the basis of theoretical analysis.

It has been established that the pedagogical situation is generally interpreted in scientific sources as a state of the pedagogical process in which there is a discrepancy between the desired and the real, achieved in the formation of personality. It is proved that the pedagogical task is the result of the subject's awareness of the need to develop a system of professional actions and take them for implementation in a pedagogical situation.

It is found that the readiness of a future primary school teacher to solve pedagogical situations and problems in the educational process of the New Ukrainian School is an integrated quality of personality, the result of professional training, which reflects a positive motivation to solve pedagogical situations and tasks, a stock of professional knowledge, skills, practical experience in solving pedagogical situations and tasks, as well as the presence of personal qualities necessary for their solution.

The pedagogical conditions for the formation of future primary school teachers' readiness to solve pedagogical situations and tasks in the educational process of the NUSH are substantiated (motivated use of pedagogical situations and tasks in the formation of professional competencies of future primary school teachers during the educational process in higher education; use of the educational potential of academic disciplines, in particular “Pedagogical skills” to form readiness to solve pedagogical situations and tasks in future primary school teachers; introduction of

Keywords: pedagogical situation, pedagogical problem, readiness, future primary school teachers, solving pedagogical situations and problems, pedagogical conditions.

Стаття надійшла до редакції 04.05.2023 р.

Наукове видання

ІННОВАТИКА У ВИХОВАННІ
Збірник наукових праць

Випуск 17

Упорядники:

**проф. Петренко О. Б., доц. Ціпан Т. С.,
доц. Баліка Л. М., Бабяр А. А.**

**Науково-бібліографічне редагування:
наукова бібліотека РДГУ**

Підписано до друку 25.05.2023 р.
Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 18,1. Замовлення №365/3. Наклад 300

I – 66 **Інноватика у вихованні:** зб. наук. пр. Вип. 17. / М-во освіти і науки України, Рівнен. держ. гуманіт.ун-т; упоряд.:О. Б. Петренко; ред. кол.: О. Б. Петренко, Н. Б. Грицай, Т. С. Ціпан та ін. Рівне: РДГУ, 2023. 383 с.

УДК 37: 005.591.6
ББК 74.200

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2023

Віддруковано засобами оперативної поліграфії
VPM-ПОЛІГРАФ
вул. Київська, 36, м. Рівне, 33027;
тел.: 0800 - 33 - 51 - 57